

**Dyrenes Beskyttelse
Dansk Pelsdyravlerforening**

14. marts 2003

Handlingsplan vedrørende udvikling af minkproduktionen med henblik på fortsat at opnå forbedringer i dyrevelfærden

Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening har som et led i de to organisationers løbende samarbejde/forhandlinger udformet denne handlingsplan for fortsat udvikling af dyrevelfærden indenfor minkproduktionen i Danmark.

1. Baggrund

Danmark er verdens største producent af minkskind. Foruden mink produceres også i begrænset omfang ræve, chinchilla og kanin. Den samlede årlige eksportværdi er ca. 3 mia. kr., og pelsdyravl er således dansk landbrugs tredjestørste animalske produktion. I pelsdyravlernes andelselskab, Copenhagen Fur Center i Glostrup, omsættes omkring halvdelen af den globale produktion af pelsskind. På brancheområdet er Danmark således i en klart verdensledende rolle – og pelsproduktionen er derfor også en af 29 særlige danske kompetenceklynger udpeget af Erhvervsministeriet for et par år siden.

Der er arbejdet med velfærden for dyr til pelsproduktion såvel i EU-regi som i Danmark. I december 2001 offentliggjorde en komite under EU-kommissionen en omfattende rapport, "The Welfare of Animals Kept for Fur Production", der sammenfatter hovedparten af den foreliggende viden vedrørende pelsdyrs velfærd. Rapporten peger på en række problemer i produktionen samt fremkommer med en række anbefalinger. Der var dog blandt forskerne ikke enighed om en række af konklusionerne.

I januar 2003 kom Det Dyreetiske Råd med en udtalelse vedrørende pelsdyrproduktion. Rådet nævner i udtalelsen en række positive elementer i relation til den aktuelle danske pelsdyrproduktion, men finder dog også anledning til at pege på forhold, der kan forbedres. Rapporten peger således på, at frygtsomhed forekommer at være et udtalt problem hos ræve, hvilket har givet nogle rådsmedlemmer anledning til at tvivle på, om det er realistisk at forvente, at ræveproduktionen i Danmark kan udvikles til et tilfredsstillende niveau. Rapporten peger ligeledes på en række forhold i minkproduktionen, der kan forbedres. Endvidere påpeger Rådet, at branchen i høj grad selv har vist vilje til udvikling – bl.a. gennem en betydelig forskningsindsats – men at branchen også bør tage initiativ til relevante handlingsplaner vedrørende de tiltag, der her og nu vides at kunne forbedre forholdene.

2. Målsætning for handlingsplan

Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening har besluttet at udarbejde en handlingsplan med det formål, at understøtte et fortsat arbejde med at forbedre minkens velfærd yderligere.

Den overordnede målsætning med denne handlingsplan er at videreudvikle minks velfærd bedst muligt i forhold til de ekstra ressourcer, der vil medgå hertil.

- På kort sigt ved afprøvning og implementering af initiativer, der dokumenteret kan øge minkens velfærd.
- På længere sigt ved at afprøve og teste indhusningssystemer, der tilsigter, at minkens essentielle behov tilgodeses bedst muligt, herunder minkens behov for bevægelse og beskæftigelse.
- Desuden at sikre, at managementrutiner løbende optimeres.

3. Afprøvning og successiv implementering på kort sigt

På kort sigt antages minkens velfærd at kunne forbedres ved en indsats på følgende områder:

- at der selekteres efter tillidsfulde mink.
- at give dyrene mere plads (bedre kapacitetsudnyttelse), samt en mere kompleks burindretning (hylder, tunneler m.v.), således at minkens beskæftigelses- og udfoldelsesmuligheder øges.
- at sikre afstand mellem tæverne i drægtigheds- og diegivningsperioden.
- at der anvendes en optimal vinterfodringsstrategi med max. 10 pct. restriktion (jf. nedenstående) .
- at praksis omkring fravæning ændres.

3.1 Projekt Velfærd i praksis

Bortset fra mere plads er ovennævnte initiativer inkluderet i det igangsatte projekt med storskalaafprøvning, der startede i 2002.

Projektet gennemføres på to farme, der indrettes således, at halvdelen af dyrene holdes på en måde der forventes at forbedre deres velfærd. En tilsvarende kontrolgruppe holdes som farmen hidtil har praktiseret. De to grupper sammenlignes jævnligt med hensyn til adfærd og diverse produktionsparametre. Kuldstørrelse, skindkvalitet og -størrelse, pelsnav, samt temperament (målt ved pindetest) registreres på de to grupper i deres helhed. Mere tidskrævende registreringer foretages på en mindre repræsentativ del af dyrene i de to grupper. Scanningsobservationer for al adfærd, herunder unormal adfærd, gennemføres på 100-200 dyr fra hver gruppe. Udviklingen af de to grupper, herunder forsøgsgruppens forventede fremgang, følges fra år til år. Der er foreløbig planlagt et 4-5 årigt forløb. Fysiologiske mål, f.eks. plasma- eller urincortisol, kan tages i projektets slutfase ved gentagne målinger på 50 dyr fra hver gruppe.

De konkrete tiltag, der gennemføres i forsøgsgruppen, er følgende:

Der selekteres med mindst 30 pct. vægt for tillidsfuldhed. Derved formindskes dyrenes generelle frygtsomhed, som anbefalet af Europarådet.

Vinterfodringen gennemføres optimalt med maksimalt 10 pct. væggtab fra december og frem til start af flushing op til parringstidspunktet. Derved undgås unødvendig sult og stereotypifrekvensen reduceres.

De parrede tæver udsættes i hvert andet bur fra omkring 17-18/4, hvilket formodes at give mere ro på farmen fra fødsel til fravænning.

Fravæningen gennemføres sådan, at tæven fjernes fra kuldet ved hvalpenes 8 ugers alder. Tæven overføres til et andet farmafsnit, og kuldet holdes samlet eller fordeles på to nabobure afhængigt af kuld størrelsen i endnu nogle uger. Fra hvalpenes 10 ugers alder placeres de parvist, med en han- og en hunhvalp sammen. Derved reduceres fremkomsten af stereotyper hos voksne dyr.

Burene indrettes med hylder eller rør som dyrene kan ligge i eller på, samt løse beskæftigelsesobjekter. Disse miljøberigelser øger burets kompleksitet, og vil være med til at tilgodese behovene for at klatre og undersøge. Arten af beskæftigelsesobjekter kan der blive eksperimenteret med i løbet af projektet, da det forventes, at tildeling af flere forskellige objekter i rækkefølge vil gavne velfærden mere end blot et enkelt objekt. Der kan blive tale om halmbriketter, savsmuldsbriketter, tyggeben, træklodser, kæder fra loftet og andet.

I kontrolgruppen vil der (afhængig af farmens praksis) typisk være større slankning i vintermånederne, drægtige tæver i nabobure, og tidligere og mindre gradvis fravæning. Der vil desuden mangle målrettet selektion for tillidsfuldhed og burene vil være uden miljøberigelse ud over den berigelse som halm og burfæller udgør. (Det skal dog bemærkes, at der på grund af sygdomssanering på en af de udvalgte farme er indsat nye dyr fordelt med de mest tillidsfulde i forsøgsgruppen og de mindst tillidsfulde i kontrolgruppen).

Det understøttes af tidligere undersøgelser, at de enkelte tiltag hver for sig vil forbedre velfærden for minkene. Dette projekt kombinerer de forskellige tiltag, hvilket muligvis medfører en synergieffekt.

Formålet med at gennemføre projektet er at skaffe den fornødne dokumentation og praktiske know-how til at gå videre med implementering af disse tiltag på alle danske farme.

Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening er enige om, at Projekt Velfærd i Praksis fortsætter som planlagt, og at de omtalte tiltag løbende implementeres på andre farme i takt med at positive resultater fra projektet vil foreligge af rapporteret fra Københavns Universitet og efterfølgende drøftet i følgegruppen/styregruppen, dog senest ved det samlede afprøvningsprojekts afslutning efter det planlagte 4-5 årige forløb.

3.2 Implementering af velfærdstiltag på øvrige farme

Da det som nævnt tidligere er vist, at de enkelte tiltag må antages at forbedre velfærd for minken, er det sandsynligt, at en række pelsdyravlere vil være interesserede i - sideløbende med Projekt Velfærd i Praksis - at implementere disse velfærdstiltag på deres farme. Således vil systematisk selektion for tillidsfulde dyr, ændret fravænningspraksis, ændret vinterfodring, afstand mellem tæverne, samt diverse beskæftigelsesobjekter være tiltag, der uden de helt store økonomiske konsekvenser umiddelbart kan implementeres, og som vil forbedre minkenes velfærd. Den konkrete effekt og praktisk afprøvningsviden omkring eksempelvis brugen af hylder og tunneler vil sandsynligvis i løbet af en overskuelig tid fremgå af det igangsatte projekt, og denne viden kan derefter formidles til avlerne.

Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening er enige om at implementering af velfærdstiltag på de øvrige farme skal fremmes mest muligt. Der skal gøres en indsats for:

- løbende at informere pelsdyravlerne om resultaterne fra afprøvningsprojektet, således at interesserede farmere stimuleres til at implementere et eller flere af de omhandlede tiltag tidligst muligt.
- at informere avlerne om den allerede foreliggende dokumentation vedrørende velfærdstiltag generelt.

4. Initiativer på længere sigt

Udover de ovenfor nævnte tiltag, indledes også arbejde med udvikling, forskning og afprøvning af indhusningssystemer, der i endnu højere grad rummer mulighed for at tilgode minkens behov for bevægelsesfrihed samt beskæftigelse.

En mulighed for at give minken større bevægelsesfrihed – uden at mindske andre velfærdsfaktorer – kan for eksempel vise sig at være til stede via adgang til flere bure. Dette vil samtidig gøre det muligt at øge kompleksiteten i burene i form af adgangshuller mellem de enkelte bure, samt give bedre plads til hylder, tunneler og beskæftigelsesmateriale. Det vil kunne stimulere minkens nysgerrighed samt dens mulighed for at bruge sin krop. Et andet eksempel er resultater som viser, at mink vil arbejde for at få adgang til en række berigelsestyper, f.eks. løbehjul, svømmevand, halm, redekasse etc.

Der er behov for at få udviklet forskellige prototyper på indhusningssystemer og få disse afprøvet i småskalaforsøg, således at både minkens adfærd og velfærd samt systemernes håndterbarhed kan vurderes. På baggrund af sådanne forsøg kan det vurderes, om der kan findes systemer, som i højere grad tilgodeser minkens behov og samtidig er brugervenlige for minkavleren, samt egnede for branchen at udvikle til masseproduktion.

Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening er enige om, at der skal afprøves prototyper på indbusningssystemer til mink, hvor minkens mulighed for bevægelsesfrihed samt beskæftigelse tilgodeses bedst muligt. Dette arbejde forventes afsluttet i 2007, hvorefter der foretages evaluering og diskussion om målrettede tiltag.

5. Management

Det er vigtigt for minkenes velfærd, at det sikres, at management på alle farme følger fastlagte retningslinier for godt landmandsskab. At opmærksomheden rettes på at iagttage dyrenes adfærd, således at optræden af unormal/uønsket adfærd registreres, og at der gøres noget for at reducere forekomsten af denne. Det er ligeledes vigtigt, at der fortsat fokuseres på at udvælge mink, der er egnede til farmproduktionen, således at håndteringen af dyrene bliver så lidt stressende for dyrene som muligt.

Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening er enige om, at der skal udarbejdes en vejledning til minkfarmerne, der beskriver "god produktionspraksis".

6. Ræveproduktionen

Nye krav til indhusningssystem (Europarådskrav med frist til 2010) samt krav i medfør af de nye miljøregler, der træder i kraft de kommende år, vil formentlig have som konsekvens, at de seneste års tendens med en kraftig nedgang i dansk ræveproduktion vil fortsætte, og at produktionen således vil nærme sig et nulpunkt indenfor en årrække.

Det er som udgangspunkt Dyrenes Beskyttelses ønske, at ræveproduktionen afvikles, men med den beskrevne udsigt, og da den tilbageværende danske ræveproduktion allerede er af stærkt begrænset omfang, er dyrevelfærden i ræveproduktionen ikke blevet drøftet yderligere mellem Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening.

7. Opfølgning og organisation

Det er vigtigt, at der løbende sker en opfølgning på handlingsplanen. Der vil derfor fortsat jævnligt blive afholdt møder mellem Dyrenes Beskyttelse og Dansk Pelsdyravlerforening, således at status for projekt Velfærd i Praksis samt for de øvrige aftalte tiltag kan vurderes og eventuelt justeres.

Den eksisterende styregruppe med repræsentanter for begge organisationer fortsætter som besluttende samarbejdsforum. Styregruppen drøfter afrapporterede forskningsresultater forud for offentliggørelse og information om eventuel fremtidig implementering m.v.

Det løbende praktiske arbejde ledes af en følgegruppe, som udover faste organisationsrepræsentanter også på ad hoc basis kan inddrage relevante forskere.

Glostrup, den 14. marts 2003

Dyrenes Beskyttelse

Dansk Pelsdyravlerforening